

Oslo, fredag 07. september 2010

Høringsuttalelse - endringer i utlendingsforskriften - sletting av fingeravtrykk i utlendingsregisteret

Viser til høringsbrev fra Justis- og politidepartementet av 14.06.2010 vedrørende endringer av utlendingsforskriften §18-4 første og annet ledd.

Asylsøkere og identitet

Som bakgrunn for forslag fra departementet som vil føre til at fingeravtrykk av asylsøkere som søker beskyttelse i Norge vil bli lagret over lengre tid skriver Justis- og politidepartementet i høringsbrev av 14.06.2010 at antallet asylsøkere som medbringer falsk pass eller som kommer uten identitetspapirer har økt kraftig.

SOS Rasisme påpeker at antallet asylsøkere som kommer til Europa i stor grad gjenspeiler sikkerhetssituasjonen i verden, og at det er en marginal andel av verdens flyktninger.

De fleste flyktninger kommer enten fra land hvor det ikke finnes en sentralkraft, land hvor sentralkrafta er så svak at i de tilfeller hvor asylsøkerne har identitetspapirer kan man ikke tillegge dem særlig vekt og land hvor asylsøkere som kommer til Norge har vært utsatt for politisk forfølgelse og ikke har hatt mulighet til å anskaffe gyldig pass.

De asylsøkere som kommer fra slike land og som også i etterkant vil ha problemer med å kunne fremskaffe dokumenter som beviser deres identitet blir spesielt hardt straffet av norske myndigheter.

Det er ikke slik at alle land i verden har et byråkrati som fører sentrale folkeregistre og som på bakgrunn av dem kan utstede fødselsattester og pass. Spesielt gjelder dette land som har vært preget av krig, fattigdom og politisk ustabilitet. Majoriteten av asylsøkere kommer nettopp fra disse landene.

Svært mange asylsøkere kommer også til Norge på flukt fra politisk forfølgelse enten på bakgrunn av sine egne politiske aktiviteter eller på grunn av familiemedlemmers politiske bakgrunn. Disse vil ha svært begrensede muligheter til å fremskaffe pass i hjemlandet da det vil utgjøre en livsfarlig risiko for dem. Myndighetene vil også i mange tilfeller nekte dem å ha identitetspapirer som de kan anvende til å flykte med.

Også etter ankomst til Norge vil disse ha vanskelig for å få identitetspapirer fra hjemlandets ambassade. Ambassadene er påkrevd å være lojale mot sin stat og ivareta statens interesser. Dette vil hindre dem i å utskrive pass til politiske motstandere som ikke har hatt rett til pass i hjemlandet. Mange politiske flyktninger ønsker ikke at hjemlandets myndigheter skal vite at de er i Norge på grunn av familiens sikkerhet i hjemlandet og dette hindrer dem i å kontakte ambassaden. Videre har andre staters ambassader i Norge stått bak overvåking, trusler og angrep på flyktninger som har søkt beskyttelse i Norge.

Oslo, fredag 07. september 2010

Dette finnes det flere eksempler på, blant annet har personer tilknyttet den iranske ambassaden i Oslo flere ganger blitt anmeldt til politiet for trusler og voldelige angrep.

Sletting av fingeravtrykk ved innvilgelse av permanent oppholdstillatelse

Høringssvar til punkt 4.2. i Justis- og politidepartementets forslag om endring av utlendingsforskriften.

Departementet foreslår i høringsbrev å endre forskrift for at fingeravtrykk av flyktninger med oppholdstillatelse skal kunne lagres også etter innvilgelse av permanent oppholdstillatelse eller permanent oppholdsrett om identiteten ikke er dokumentert.

Ved innvilgelse av permanent oppholdstillatelse eller varig oppholdsrett er flyktingens identitet lagt til grunn, SOS Rasisme er kjent med at det kreves at identiteten er sannsynliggjort ved innvilgelse av slike tillatelser.

SOS Rasisme mener at forslaget bidrar til økt stigmatisering og forskjellsbehandling av flyktninger som kommer til Norge fra land med politisk forfølgelse og/eller en svak sentralmakt. Disse flyktningene er allerede svært stigmatiserte i offentligheten, noe både medier og myndigheter må ta sitt ansvar for.

SOS Rasisme mener at dagens regelverk som tilsier at fingeravtrykk slettes ved innvilgelse av permanent oppholdstillatelse eller varig oppholdsrett videreføres i forskrift. Til departementets begrunnelse i forhold til at politiet må kunne reagere og sjekke identiteten opp mot utlendingsregisteret om identiteten forandres mener SOS Rasisme følgende:

1. Utlendingsdirektoratet benytter seg av aldersundersøkelser hvor det er knyttet stor usikkerhet til resultatet. Som regel fastholder de asylsøkere som det har blitt foretatt en slik undersøkelse av sin alder. Det må være mulig for flyktninger og andre med permanent oppholdstillatelse å søke Folkeregisteret om endring av fødselsdato når de det måtte gjelde mener at grunnlaget for den gitte fødselsdato er feil.
2. Det er mulig for hvem som helst å forandre sitt navn eller å ta et nytt navn ved fylte 18 år. Dette må også være mulig for personer med bakgrunn som asylsøkere uten at dette er noe politiet trenger fingeravtrykk i utlendingsregisteret for å føre kontroll med.

Sletting av fingeravtrykk der en utlending har fått avslag på søknad om asyl eller en tillatelse for øvrig, eller som blir bortvist eller utvist fra riket, jf utlendingsforskriften § 18-4 annet ledd.

Høringssvar til punkt 4.3 i Justis- og politidepartementets forslag til endring av utlendingsforskriften.

Oslo, fredag 07. september 2010

I en rekke tilfeller skjer det at asylsøkere får endelig avslag på sine søknader om asyl samtidig som de ikke har mulighet til å returnere til hjemlandet. I noen tilfeller på grunn av sikkerhetshensyn, andre ganger av manglende avtaler med returlandene. Konsekvensene av dette har blitt at det oppholder seg mennesker i Norge som ikke har mulighet til å returnere til sine hjemland samtidig som de ikke har mulighet til å oppholde seg utenfor hjemlandet. Dette stiller mennesker i en uholdbar situasjon.

Eksempler på dette er saker hvor Norge har returnert asylsøkere med endelig avslag til deres hjemland mens returlandet har returnert dem tilbake til Norge fordi at de har nektet å ta i mot dem.

Effektivering av vedtak som omhandler statsløse vil også by på problemer i mange saker og de som er statsløse risikerer å stå uten oppholdstillatelse i Norge samtidig som det ikke er noe annet land som ønsker å ta dem i mot ved retur.

Dette er problemer som norske myndigheter har neglisjert og hvor myndighetene har lagt alt ansvar på de som ikke har returnert, til tross for at disse er i en håpløs situasjon hvor de ikke har mulighet til å returnere.

SOS Rasisme er kjent med at det er vanskelig for norske myndigheter å innrømme at feil skjer i saksbehandlingen til asylsøkere, men vi ønsker her å påpeke at det skjer at flyktninger får avslag på søknad om asyl og risikerer umenneskelig behandling ved retur. Dette skjedde sist ved kurdiske Abdulkarim Hossain som ble returnert til Syria hvor han ble arrestert og utsatt for grov tortur på grunn av sine politiske aktiviteter i Syria og i Norge.

Å pålegge mennesker som risikerer politisk fangenskap, tortur, drap eller annen umenneskelig behandling ved retur til hjemlandet å returnere frivillig er i seg selv umenneskelig.

Lengre lagring av fingeravtrykk av asylsøkere er med på å overvåke og i visse tilfeller derfor også straffe asylsøkere med endelig avslag, både dem som har forlatt landet og de som ikke har hatt mulighet til å returnere.

SOS Rasisme foreslår å senke fristen for sletting av fingeravtrykk til 3 år ved endelig avslag på søknad om asyl. Alternativt kan det utformes unntaksbestemmelser hvor det på grunn av rikets sikkerhet bør føres en ekstraordinær identitetskontroll av en person. SOS Rasisme ser at dette vil kunne bli benyttet i ytterst få tilfeller.

SOS Rasisme foreslår å sette fristen for sletting av fingeravtrykk ved utvisning til det samme antall år som en person er utvist i og maksimum 5 år.

Dette begrunnes med:

1. Personvern, selv om en lengre lagringstid av fingeravtrykk i utlendingsregisteret kan være lovlig i forhold til personvernloven er det helt klart en svekkelse av personvernet til personer som har søkt beskyttelse i Norge.

Oslo, fredag 07. september 2010

2. Det fremstår som urimelig å straffe personer som ikke kan returnere til sine hjemland av årsaker som ligger utenfor deres påvirkningsevne med en lagringstid av fingeravtrykk i utlendingsregisteret opp til 10 år.

SOS Rasisme støtter forslaget om en begrensning i fristen i utlendingsforskriften §18-4 annet ledd som medfører at fingeravtrykk bør slettes der personer som faller inn under §18-4 annet ledd har fått statsborgerskap i et annet land som er tilknyttet Eurodac samarbeidet.

Sletting av fingeravtrykk i saker med endelig avslag eller utvisning hvor vedtaket er iverksatt

Høringssvar til punkt 4.5 i Justis- og politidepartementets forslag til endring av utlendingsforskriften.

SOS Rasisme ser ingen grunn til at fingeravtrykk til personer som har søkt beskyttelse i Norge eller som har hatt oppholdstillatelse i Norge men som er utvist skal beholdes av myndighetene etter at vedtaket er iverksatt. Det er her snakk om overvåking av andre lands borgere og det fremstår som urimelig at norske myndigheter skal sette sine egne interesser over dette.

Det er svært viktig at 10 års reglen gjelder for alle og at alle fingeravtrykk som registreres i utlendingsforskriften slettes senest 10 år etter sist registrering.

Hensynet til privatliv og menneskerettighetene

SOS Rasisme mener at en utvidelse av lagring av fingeravtrykk må anses for å være en innstramming av privatlivet og rettighetene til flyktninger og asylsøkere. Overvåkingen av disse er allerede høyere enn for befolkningen for øvrig gjennom Eurodac og Schengen samarbeidet registreres og overvåkes disse kontinuerlig. Dette mens europeiske borgere fra land som inngår i EU/EØS samarbeidet ikke utsettes for den samme overvåkingen og er bedre beskyttet i forhold til personvernet enn hva flyktninger og asylsøkere er.

Det er særlig viktig å ivareta rettighetene til flyktninger og asylsøkere da disse har opplevd å få sine rettigheter krenket gjentatte ganger både innenfor og utenfor Europas grenser.

SOS Rasisme mener at en utvidelse av lagringstid av fingeravtrykk av flyktninger og asylsøkere ikke kan forsvares av unntaksbestemmelsene i menneskerettighetene.

Med antirasistisk hilsen

Hanne Høglind
Flyktningutvalget i SOS Rasisme